

POLSKA

PROGRAM AKTYWIZACJI OBSZARÓW WIEJSKICH W POLSCE

Raport Zamknięcia z Zarządzania Programem nr 19

(1 kwietnia 2005 r. – 31 sierpnia 2005 r.)

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa

Adres: ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa

Tel.: 48-22-623-10-09

Fax: 48-22-623-17-51

e-mail: jkp@fapa.com.pl

Warszawa, 5 września 2005 r.

POLSKA

PROGRAM AKTYWIZACJI OBSZARÓW WIEJSKICH W POLSCE

Raport Zamknięcia z Zarządzania Programem nr 19

(1 kwietnia 2005 r. – 31 sierpnia 2005 r.)

Data podpisania Umowy Kredytowej:	25 lipca 2000 r.
Kredyt numer:	7013 POL
Kwota Kredytu Banku Światowego:	118,8 mln EUR
Data zamknięcia:	30 czerwca 2005 r.
Okres spłaty:	15 września 2005 r. – 15 marca 2015 r.
Kredytobiorca:	Rząd Rzeczypospolitej Polskiej

Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa
Adres: ul. Wspólna 30
00-930 Warszawa
Tel.: 48-22-623-10-09
Fax: 48-22-623-17-51
e-mail: jkp@fapa.com.pl

Spis treści

I. Stan Wdrażania	4
1. Informacje ogólne	4
2. Komponent A – Mikropożyczki	5
3. Podkomponent B1 - Przekwalifikowanie siły roboczej	6
4. Podkomponent B2 – Edukacja	7
5. Podkomponent B3 - Budowanie potencjału instytucjonalnego administracji lokalnej i regionalnej	8
6. Komponent C - Infrastruktura wiejska	10
7. Komponent D - Zarządzanie Programem	11
II. Sprawozdania z Zarządzania Programem	12
1. Zarządzanie Zamówieniami Publicznymi	12
2. Postępy Programu	12
3. Sprawozdawczość Finansowa	13
Podsumowanie	17

Załączniki

- Zał. 1 Uchwały Krajowego Komitetu Sterującego
- Zał. 2 Wyciąg z Rachunku Specjalnego na dzień 31 sierpnia 2005 r.
- Zał. 3 Tabela Monitoringu Komponentów PAOW
- Zał. 4 Sprawozdania z Zarządzania Programem (na CD ROM)

Wykaz Sprawozdań z Zarządzania Programem:

- a - Sprawozdanie z realizacji zamówień publicznych (Towary i Roboty)”
- b - Sprawozdanie z realizacji zamówień publicznych (Usługi konsultingowe)”
- c - Sprawozdanie z realizacji płatności kontraktów (Towary i Roboty)”
- d- Sprawozdanie z realizacji płatności kontraktów(Usługi konsultingowe)”
- e Sprawozdanie z osiągniętych wyników według kontraktów
- f Sprawozdanie z osiągniętych wyników według jednostek wynikowych
- 10g Sprawozdanie ze stanu środków Rezerwy Celowej Programu
- 11g Sprawozdanie ze stanu na Rachunku Specjalnym Programu
- i Sprawozdanie skonsolidowane ze źródeł i wykorzystania środków Programu
- j Sprawozdanie z wykorzystania środków według komponentów

I. Stan Wdrażania

1. Informacje ogólne

Do końca czerwca 2005 r. zakończona została realizacja Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich. Zgodnie z danymi zebranymi przez Jednostkę Koordynacji Programu i zawartymi w niniejszym Raporcie, danymi zawartymi w raportach końcowych ministerstw i województw, z wynikami studium oceny końcowej PAOW przeprowadzonym przez konsorcjum firm zewnętrznych oraz z opiniami Banku Światowego, wyrażonymi min. w Aide Memoire, cele Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich zostały zrealizowane a Program był wdrażany skutecznie i efektywnie.

W drugim kwartale 2005 r. zostały rozliczone i zamknięte ostatnie kontrakty w Programie (zadania remontowo – inwestycyjne w podkomponencie B2 - Edukacja oraz usługi w podkomponencie B1 - Przekwalifikowanie siły roboczej). Uwzględniając zapłaconą w 2000 r. prowizję, w wysokości 1% kwoty kredytu, do końca czerwca 2005 r. wykorzystane zostało 99% środków, bez rezerwy przewidzianej w budżecie Programu.

W dniu 8 czerwca 2005 r. zorganizowana została konferencja zamykająca Program z udziałem przedstawicieli wszystkich resortów, województw, Banku Światowego, wykonawców realizujących PAOW oraz zaproszonych gości. Na spotkaniu zaprezentowany został dorobek poszczególnych komponentów oraz przedstawione wyniki oceny Programu, na podstawie studium oceny końcowej przeprowadzonej przez konsorcjum pod przewodnictwem firmy Doradca Consultants Ltd.

W czerwcu i w lipcu 2005 r. w województwach odbyły się posiedzenia Regionalnych Komitetów Sterujących zamykających realizację PAOW. W trzech województwach spotkania takie odbędą się we wrześniu br. Zgodnie z umowami pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a poszczególnymi województwami, Wojewódzkie Biura Wdrażania Programu przygotowały zamknięcia, podsumowujące uzyskane wyniki na terenie swoich województw. Zgodnie z umowami pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a poszczególnymi województwami, przygotowane zostały wojewódzkie raporty zamknięcia.

Ministerstwa wdrażające poszczególne komponenty zorganizowały konferencje i spotkania podsumowujące, z których ostatnie odbyło się w dniu 24 maja 2005 r. w Ministerstwie Gospodarki i Pracy i dotyczyło komponentu A i podkomponentu B1.

Województwa dokonywały archiwizacji dokumentacji PAOW, a przeprowadzona przez JKP wizytacja w 4 Wojewódzkich Biurach Wdrażania Programu wykazała, że proces archiwizacji przebiegł zgodnie z opracowanymi przez JKP wytycznymi. Zgodnie z ustaleniami pomiędzy Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Fundacją Programów Pomocy dla Rolnictwa, dokumenty będą przechowywane w FAPA.

W czerwcu 2005 r. przygotowywana została przez Jednostkę Koordynacji Programu publikacja w języku polskim i angielskim, podsumowująca dokonania Programu.

Na zakończenie Programu, Bank Światowy przygotowuje wewnętrzny Implementation Completion Report (Raport z Zakończenia Wdrażania), do którego strona polska przygotowuje informacje.

2. Komponent A - Mikropożyczki

Realizacja programu mikropożyczkowego i udzielania dotacji zakończona została w 2004 r. W dniu 24 maja 2005 r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy, zorganizowało konferencję podsumowującą oraz przekazało raport zamknięcia komponentu. Raporty końcowe złożone przez Fundację Wspomagania Wsi oraz Fundację na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa zostały przyjęte przez Bank Gospodarstwa Krajowego oraz województwa. Audyty tych instytucji zostały przeprowadzone a raporty przekazane do Banku Światowego.

Rezultaty komponentu zostały opisane w poprzednich okresach i nie uległy zmianie po dokonanych weryfikacjach. Beneficjenci złożyli w sumie 5.123 wnioski na mikropożyczki, z czego udzielonych zostało 4.655 mikropożyczek na kwotę 42.046.050 zł ze środków z kredytu (łącznie z wkładem Realizatorów Usług kwota ta wyniosła 56.061.400 zł). Średnia wartość mikropożyczki wynosiła 12.043,27 złotych. Wszyscy beneficjenci mikropożyczek zostali objęci usługami doradczymi lub szkoleniem. Równoległe z mikropożyczkami udzielone zostały 2.944 jednorazowe dotacje o wartości 10.592.838 złotych, które były udzielane w większości w maksymalnej wysokości 3.600 złotych. Po weryfikacji przeprowadzonej przez FDPA i FWW potwierdzonych zostało utworzenie 2.941 miejsc pracy. Utworzonych zostało prawie 3.000 nowych podmiotów gospodarczych, z których część nie przetrzymała jednak okresu 2 lat funkcjonowania na rynku.

Obsługa spłat zaciągniętych mikropożyczek jest prowadzona przez fundacje oraz przez Bank Gospodarstwa Krajowego i opłacana z oprocentowania mikropożyczek. MRiRW, MGiP i MF uzgodniły kontynuację programu mikropożyczkowego, którego administrowaniem ma zająć się Fundacja Programów Pomocy dla Rolnictwa.

Biorąc pod uwagę wykorzystanie wszystkich środków finansowych przeznaczonych na realizację komponentu, wymienione powyżej rezultaty ilościowe oraz niewymierne efekty w postaci zachęcenia mieszkańców wsi do podejmowania lub rozszerzania pozarolniczej działalności i tworzenia nowych podmiotów gospodarczych można stwierdzić, że wdrażanie komponentu zakończyło się sukcesem.

3. Podkomponent B1 - Przekwalifikowanie siły roboczej

Realizacja Programu Reorientacji/Przekwalifikowań została zakończona w pierwszym kwartale 2005 r. Łącznie podpisanych zostało 2.206 umów na kwotę 132,6 mln PLN. Umowy te zostały zrealizowane a ostateczne płatności wyniosły 121,2 mln PLN. W tabelach 1 i 2 przedstawione zostały dane w rozbiciu na województwa i rodzaje usług.

Tabela 1 Umowy w podkomponencie B1 wg województw

Województwo	Liczba umów	Kwota umów (mln PLN)
Kujawsko-pomorskie	412	17,4
Lubelskie	261	12,6
Małopolskie	251	13,5
Podkarpackie	399	23,3
Świętokrzyskie	368	22,2
Warmińsko-mazurskie	351	17,9
Zachodniopomorskie	164	14,3
Razem	2.206	121,2

Tabela 2 Umowy w podkomponencie B1 wg usług

Nazwa usługi	Liczba umów	Kwota umów (mln PLN)
Centra wspierania przedsiębiorczości	157	14,5
Inkubatory przedsiębiorczości	6	2,4
Planowanie lokalnego rozwoju	211	11,0
Usługi w zakresie okresowego zatrudnienia	602	38,8
Usługi w zakresie szkoleń	1.131	48,4
Usługi związane z zatrudnieniem	99	6,1
Razem	2.206	121,2

W programie przekwalifikowań siły roboczej usługami objętych zostało łącznie 73.678 beneficjentów. Największą popularnością cieszyły się usługi szkoleniowe (22.696) i usługi zatrudnieniowe (22.115). Najwyższy wskaźnik zatrudnienia w stosunku do planów zanotowany został w usługach okresowego zatrudnienia (31,67%) oraz centrów wspierania przedsiębiorczości (9,85%). Dokładne dane liczbowe zawarte są w załączniku 3. W zakończonych kontraktach, w których przeprowadzono badanie efektywności, zatrudnienie uzyskało prawie 15 tys. beneficjentów programu.

W dniu 24 maja 2005 r., Ministerstwo Gospodarki i Pracy, wspólnie z firmą IMC Consulting Ltd. zorganizowało konferencję podsumowującą oraz przekazało raport zamknięcia komponentu.

Poprzez udzielanie pomocy beneficjentom w zakresie podnoszenia kwalifikacji i wykorzystania umiejętności zawodowych oraz pomoc w zdobywaniu pracy, realizacja podkomponentu B1 przyczyniła się do aktywizacji osób zamieszkałych na obszarach wiejskich.

4. Podkomponent B2 - Edukacja

Głównym celem podkomponentu było podwyższenie kwalifikacji absolwentów szkół wiejskich poprzez poprawę warunków i efektywności nauczania.

Poprawę warunków nauczania uzyskano współfinansując zadania remontowo-inwestycyjne obejmujące: (a) rozbudowę, remonty i modernizację budynków szkół podstawowych (od połowy 2003 roku - ze szczególnym uwzględnieniem klas zerowych wraz z zakupem ich wyposażenia), gimnazjów i szkół specjalnych oraz (b) remonty i wyposażenie świetlic szkolnych. W latach 2001-2003 o dofinansowanie zadań remontowo-inwestycyjnych ubiegały się gminy i powiaty z siedmiu województw: kujawsko-pomorskiego, lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego, a od połowy 2003 roku również gminy i powiaty z pozostałych dziewięciu województw, co miało istotny wpływ na kilkukrotne przekroczenie planowanych pierwotnie wskaźników. Poprawę efektywności nauczania osiągnięto poprzez realizację zadań szkoleniowo-dydaktycznych, tj. poprzez: (a) szkolenia dydaktyczne dla nauczycieli i dyrektorów szkół, (b) szkolenia informatyczne dla nauczycieli i kadry zarządzającej w oświacie, (c) zakup oprogramowania, (d) zakup materiałów edukacyjnych i wyposażenia, a także poprzez uruchomienie Internetowego Centrum Zasobów Edukacyjnych (ICZE).

Do końca czerwca 2005 r. liczba zakończonych kontraktów na remonty szkół wyniosła 1.977, w ramach których wyremontowanych zostało 1999 szkół na kwotę 254 mln PLN. W zakresie wyposażenia i remontów świetlic szkolnych zrealizowano 1266 projektów i wyremontowano 287 świetlic szkolnych na kwotę 11,5 mln PLN, a wyposażenie o wartości 9,5 mln PLN dostarczono do 746 świetlic. Poprzez zawarcie 627 kontraktów dostarczono wyposażenie do 628 klas zerowych w szkołach o wartości 5,2 mln PLN.

W ramach zadań szkoleniowo-dydaktycznych, zrealizowanych w siedmiu województwach, do szkół gminnych i powiatowych trafiły materiały edukacyjne o wartości 23,2 mln PLN oraz oprogramowanie edukacyjne o łącznej wartości 4,6 mln PLN, dostarczone przez firmę Young Digital Poland.

Zadania szkoleniowe realizowane w podkomponencie B2 zakończone zostały w 2004 r. Ze szkoleń dydaktycznych współfinansowanych przez PAOW i przeprowadzonych przez Społeczne Towarzystwo Oświatowe, skorzystało 8.979 nauczycieli (w tym 748 dyrektorów szkół). W szkoleniach z zakresu informatyki, współfinansowanych przez Program, wzięło udział 7.716 osób, wśród nich: 1.012 nauczycieli informatyki, administratorów sieci i opiekunów pracowni komputerowych, 1.300 dyrektorów szkół i samorządowych pracowników oświaty, oraz 5.404 nauczycieli innych specjalności. Zgodnie z przeprowadzonymi ankietami, szkolenia te zostały bardzo wysoko ocenione przez uczestników. Materiały szkoleniowe dostępne są na stronach internetowych wykonawców: Społeczne Towarzystwo Oświatowe www.paow-sto.pl oraz Konsorcjum Polskich Firm Szkoleniowych www.kpfs.pl. Dodatkowo materiały te zostały zamieszczone na, utworzonym w ramach PAOW, portalu Internetowego Centrum Zasobów Edukacyjnych www.scholaris.pl, działającym pod nadzorem MENiS.

Realizacja podkomponentu B2 zaowocowała zwiększeniem efektywności nauczania, a przez to podwyższeniem kwalifikacji absolwentów szkół wiejskich. Pośrednio też, w dłuższej perspektywie, wpłynie ona na osiągnięcie najważniejszego celu PAOW, czyli na tworzenie pozarolniczych miejsc pracy na wsi.

5. Podkomponent B3 - Budowanie potencjału instytucjonalnego administracji lokalnej i regionalnej

Realizacja podkomponentu zakończona została w połowie 2004 r. Jego celem było zwiększenie skuteczności i efektywności działania administracji publicznej na poziomie lokalnym i regionalnym. Z uwagi na postępujący proces integracji z Unią Europejską, pilne stało się wzmocnienie potencjału instytucjonalnego w celu usprawnienia procesu pozyskiwania i wykorzystywania środków przedakcesyjnych, a następnie funduszy strukturalnych UE. Podkomponent został podzielony na trzy główne zadania:

1. **Program szkoleniowy** - ukierunkowany na poprawę jakości usług publicznych świadczonych przez administrację lokalną i regionalną oraz na efektywne zarządzanie zasobami finansowymi i ludzkimi. Ze szkoleń prowadzonych przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej skorzystali radni oraz pracownicy administracji samorządowej, przedsiębiorcy i przedstawiciele organizacji pozarządowych z całego kraju. Poprzez uczestnictwo w programie 642 jednostki samorządu (4.555 osób) podniosły swoją zdolność planowania i przygotowywania projektów do finansowania z funduszy własnych i europejskich. Przygotowano 589 konkretnych projektów (niektóre przez kilka JST razem), z których część wchodzi do finansowania ze ZPORR i SOP RZL.
2. Pilotażowy **Program Rozwoju Instytucjonalnego (PRI)** objął 33 instytucje, wśród których znalazły się jednostki samorządu terytorialnego i 3 urzędy wojewódzkie (małopolski, podlaski i zachodniopomorski). Realizację programu powierzono konsorcjum, w którego skład weszły Małopolska Szkoła Administracji Publicznej (MSAP) i Canadian Urban Institute (CUI). W efekcie programu PRI, wszystkie jednostki zrealizowały w całości plan wzmocnienia potencjału instytucjonalnego i usprawnień w zakresie zarządzania. W efekcie są one przygotowane do lepszego świadczenia usług publicznych dla mieszkańców i przedsiębiorców.
3. **Program upowszechniania** prezentował dorobek podkomponentu B3 oraz dorobek PAOW w obrębie poszczególnych województw. Możliwość uczestnictwa w programie upowszechniania miały wszystkie jednostki samorządu terytorialnego. Jego realizacja, podobnie jak zapewnienie trwałości dorobku całego Programu, spoczywało wspólnie na: Związku Miast Polskich, Związku Gmin Wiejskich RP, Unii Miasteczek Polskich oraz Związku Miasteczek Polskich. W sumie 1.225 jednostek samorządu, które uczestniczyły w konferencjach, zostało przygotowanych do analizy własnego potencjału instytucjonalnego i stanu zarządzania, w oparciu o metodę PRI oraz wypracowane narzędzia, i w efekcie do wdrożenia usprawnień w zarządzaniu. Pozostałe 1.567 jednostek samorządu, które nie wzięły udziału w konferencjach, otrzymały pocztą materiały pisemne i oprogramowanie na CD. Opis metod i narzędzi jest dostępny na stronach internetowych MSWiA (www.mswia.gov.pl/pri).

W wyniku realizacji Programów PRI i Upowszechniania (Ogólnokrajowy Konkurs „Lider zarządzania w samorządzie”) uruchomiono internetową „Bazę Dobrych Praktyk Zarządzania” (www.dobrepraktyki.pl), która będzie aktualizowana przez organizacje samorządowe.

Dodatkowo 823 jednostki samorządu uczestniczyły w warsztatach nt. etyki i przeciwdziałania korupcji. Pozostałe 1.969 jednostek, otrzymały pocztą poradniki i materiały szkoleniowe, w tym film szkoleniowy i w ten sposób mają możliwość poprawy działania w tym zakresie.

MSWiA posiada analizę istniejących barier prawnych w podnoszeniu jakości i efektywności zarządzania w samorządowej administracji publicznej, przygotowaną przez ekspertów, co będzie stanowiło punkt wyjścia do działań legislacyjnych w zakresie tworzenia warunków do poprawy jakości zarządzania i usług w samorządach.

W wyniku realizacji podkomponentu poprawiła się jakość pracy jednostek uczestniczących w PRI, a beneficjenci szkoleń zyskali lepsze przygotowanie do wykonywania zadań i zarządzania zarówno środkami publicznymi jak i zasobami ludzkimi.

6. Komponent C - Infrastruktura wiejska

Jednym z celów PAOW było stworzenie na terenach wiejskich warunków sprzyjających inwestowaniu prywatnego kapitału, rozwojowi przedsiębiorczości i tworzeniu miejsc pracy poza rolnictwem. Ważnym wyzwaniem była też potrzeba zmniejszenia dystansu, jaki w rozwoju gospodarczym dzieli wieś i miasto. Jednym z koniecznych warunków prowadzących do osiągnięcia wymienionych celów jest wyposażenie terenów wiejskich i słabo zurbanizowanych w nowoczesną infrastrukturę. Działania w ramach komponentu obejmowały: inwestycje infrastrukturalne takie jak: budowa sieci wodociągowych i stacji uzdatniania wody, kanalizacji i oczyszczalni ścieków, zagospodarowania odpadów stałych, a także dróg lokalnych (gminnych i powiatowych); pomoc techniczną oraz szkolenia dla przedstawicieli jednostek samorządowych odpowiedzialnych za rozwój infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich.

W ramach tego komponentu zrealizowane zostały 722 inwestycje infrastrukturalne o łącznej wartości ponad 471 mln złotych. Ostateczne wskaźniki dla tego komponentu wprowadzone są do załączonej Tabeli Monitoringu Komponentów PAOW (załącznik 3).

Najwięcej projektów (427) zrealizowanych zostało w części drogowej. Zbudowano lub zmodernizowano 753 km dróg o wartości prawie 207 mln złotych. W zakresie budowy kanalizacji oraz budowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków osiągnięte zostały wskaźniki 1.074 km sieci kanalizacyjnej i 23 oczyszczalnie (oraz 213 oczyszczalni przyzagrodowych) o łącznej wartości 212 mln złotych. W sumie przyłączono do sieci kanalizacyjnej ponad 22.000 gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej. W ramach inwestycji wodociągowych łącznie zbudowano 14 stacji uzdatniania wody oraz położono 879 km sieci wodociągowej do której podłączonych zostało ponad 12.000 gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej. W ramach części dotyczącej wysypisk śmieci (zakończonych w 2003 r.) zrealizowano 4 kontrakty o wartości 5,4 mln złotych, w ramach których zakończono modernizację czterech wysypisk o łącznej pojemności 140.000 m³, z których korzystać będzie około 23.000 użytkowników.

Realizowany równolegle z inwestycjami program pomocy technicznej oddał samorządom cenne usługi na etapie przygotowywania wniosków o dofinansowanie inwestycji przez PAOW. Szczególnie przydatna okazała się pomoc w sporządzaniu analiz opłacalności inwestycji (finansowej i ekonomicznej), świadczonej przez konsultantów krótkoterminowych. Korzystając z ich wsparcia każdy zainteresowany samorząd był w stanie przygotować poprawny i ekonomicznie uzasadniony wniosek o dotację. Łącznie do regionalnych oddziałów Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wpłynęło 2.076 wniosków. W ramach programu pomocy technicznej i szkoleń przygotowane zostały, bardzo pozytywnie oceniane, materiały szkoleniowe na temat planowania i realizacji inwestycji infrastrukturalnych w gminach wiejskich. Materiały te otrzymało ponad 3.000 samorządowców uczestniczących w trzydniowych warsztatach szkoleniowych. Przeprowadzono w sumie 97 takich warsztatów we wszystkich województwach w kraju. Na stronie internetowej www.fapa.com.pl/jkp stale dostępne jest szkolenie, dotyczące przygotowywania inwestycji. Materiały te są wykorzystywane on-line i stwarzają możliwość nabycia wiedzy oraz jej praktycznego zweryfikowania.

7. Komponent D - Zarządzanie Programem

W dniach 12 – 13 maja 2005 r. odbyło się w województwie pomorskim ostatnie spotkanie koordynacyjne jednostek wdrażających PAOW, w którym wzięli udział przedstawiciele jednostek biorących udział w realizacji Programu. Podsumowano osiągnięte rezultaty, a przedstawiciele województw poinformowali o zaangażowaniu zespołów w prace Urzędów Marszałkowskich przy programach ZPORR i SOP.

Po 30 marca 2005 r. Krajowy Komitet Sterujący nie obradował na posiedzeniu, natomiast podjęte zostały w trybie obiegowym trzy uchwały (załącznik nr 1): (1) nr 3/2005 w sprawie akredytacji zmian w składzie RKS województwa śląskiego, (2) nr 4/2005 w sprawie przyjęcia listy rankingowej projektów przedłożonych przez RKS województwa łódzkiego oraz (3) w dniu 23 maja 2005 r. przyjęta została w trybie obiegowym uchwała nr 5/2005 w sprawie ustalenia planu finansowego komponentu D na 2005 r.

JKP przygotowała oraz podpisała z MRiRW w dniu 12 maja 2005 r. kolejną umowę na koordynację zarządzania PAOW nr IWK/2/2005, która dotyczy finansowania JKP do końca czerwca 2005 r. oraz w dniu 30 czerwca 2005 r. umowę obejmującą okres zamknięcia Programu do końca września 2005 r.

Na zakończenie realizacji PAOW, JKP przygotowała broszurę podsumowującą dokonania Programu, która została przekazana do województw oraz do zainteresowanych jednostek.

W maju 2005 r. firma Doradca Consultants Ltd. przygotowała raport końcowy, który został zatwierdzony przez Zespół Sterujący ds. Studium Oceny Końcowej PAOW. Wyniki oceny zostały przedyskutowane na konferencji podsumowującej 2 czerwca 2005 r. w Warszawie. Ostateczną wersję raportu Doradca Consultants Ltd. przekazał na początku czerwca br. w nakładzie 130 egzemplarzy w wersji polskojęzycznej i 20 w wersji angielskojęzycznej.

Wyjaśniona została ostatecznie sprawa sprzętu, kupionego w ramach PAOW, który na podstawie decyzji MRiRW pozostał w FAPA dla realizacji kolejnych programów. W wyniku podjętych decyzji, sprzęt biurowy i komputerowy, będący w gestii jednostek wdrażających PAOW, został przekazany tym jednostkom.

Zamknięcie programu prowadzone było przez JKP zgodnie z wewnętrznym przygotowanym planem zamknięcia. JKP kontynuowała archiwizację dokumentów i zgodnie z ustaleniami pomiędzy MRiRW a FAPA, dokumenty będą przechowywane w Fundacji. Również województwa dokonywały archiwizacji dokumentacji PAOW, a przeprowadzona przez JKP wizytacja w 4 WBWP wykazała, że proces archiwizacji przebiegł zgodnie z opracowanymi przez JKP wytycznymi.

Jednostka Koordynacji Programu współpracowała z firmą KPMG Audyt Sp. z o.o., audytorem programu, przy opracowywaniu sprawozdań finansowych, będących głównym elementem raportu z audytu Programu, oraz wyjaśniała z Bankiem Światowym rozliczenia pobranych środków kredytu. Jednocześnie zarchiwizowano i przygotowano dokumenty do kontroli „post review” przez Bank Światowy.

Strona internetowa PAOW www.fapa.com.pl/jkp, pozostanie utrzymana przez najbliższy rok na serwerach FAPA

II. Sprawozdania z Zarządzania Programem

Za I kwartał 2005 r., JKP przygotowała Raport Kwartalny z Zarządzania Programem nr 18, który został przesłany do Banku Światowego w dniu 13 maja 2005 r. Do 10 maja 2005 r. przesłane zostały przez wszystkie województwa i ministerstwa bazy MIS, które do końca czerwca 2005 r. zostały zweryfikowane przez JKP co do kompletności wprowadzonych danych. W oparciu o ostatecznie uzupełnione dane, JKP przygotowała skonsolidowane Sprawozdania z Zarządzania Programem dla całego PAOW (załączniki 4 na CD ROM). W związku z tym, niektóre dane w sprawozdaniach mogą się nieznacznie różnić od poprzednich raportów.

Sprawozdania z procedur przetargowych (a,b,c,d) i z postępów programu (e) podzielone były w poprzednich okresach na sprawozdania zawierające kontrakty w trakcie realizacji (a1-e1) i zakończone (a2-e2). Ze względu na zakończenie PAOW, do niniejszego Raportu załączone są już tylko sprawozdania obejmujące kontrakty zamknięte. Sprawozdania z wynikami rzeczowymi oraz finansowe (f, g10, g11, i, j) zawierały wszystkie dane dla zakończonych i trwających kontraktów dlatego nie uległy zmianie. Stan zaawansowania Programu przedstawiony jest w załączonych sprawozdaniach „a” – „j” narastająco do 31 sierpnia 2005 r.

1. Zarządzanie Zamówieniami Publicznymi

W ostatnim okresie sprawozdawczym prowadzone były prace związane z zamykaniem kontraktów w komponentach B2 i B1, zakończeniem kontraktu na Studium Oceny Końcowej PAOW oraz kontraktu na druk broszury podsumowującej wyniki Programu. W trakcie realizacji PAOW, dokumentem służącym do monitorowania postępów w zakresie przetargów był Plan Zamówień Publicznych (ostatnie zmiany uzgodnione zostały z Bankiem Światowym w dniu 5 października 2004 r.). Do końca sierpnia 2005 r. wszystkie kontrakty w Programie Aktywizacji Obszarów Wiejskich zostały zakończone z wyjątkiem kontraktu na audyt, który zakończony zostanie we wrześniu 2005 r.

2. Postępy Programu

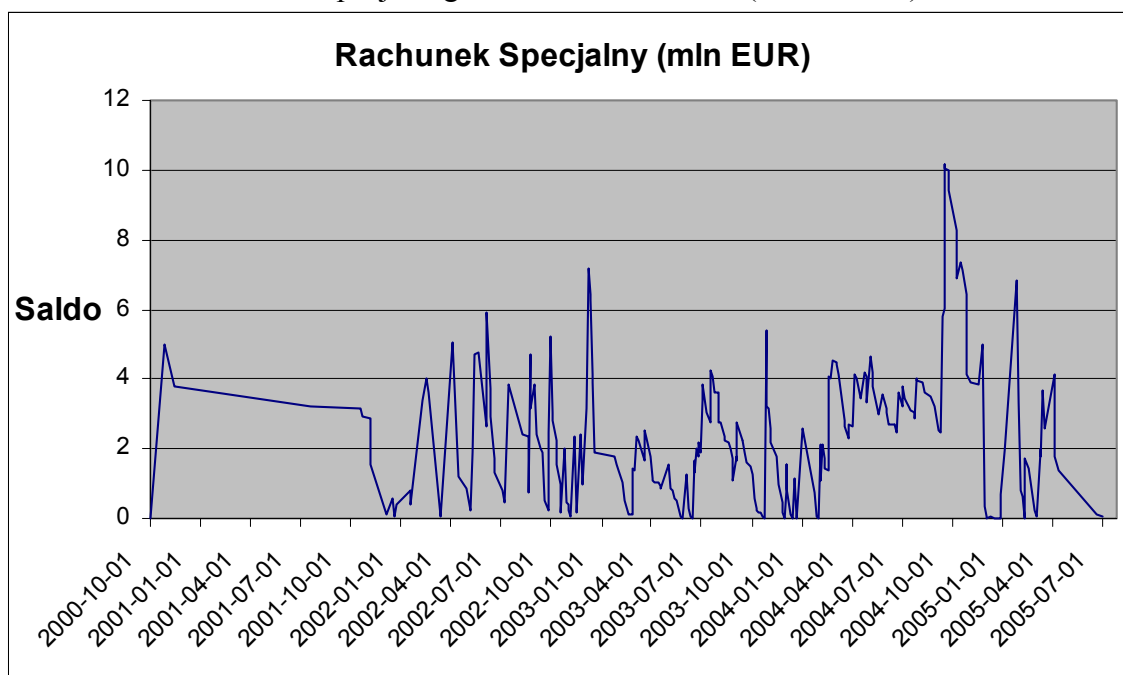
W sprawozdaniu „e - Sprawozdanie z osiągniętych wyników według kontraktów” zawarte są kontrakty, które zostały zamknięte od początku kwietnia 2005 r. Data zakończenia realizacji kontraktu, która jest ukazana w sprawozdaniu, oznacza dokonanie odbioru inwestycji lub wystawienie ostatniej faktury w zależności od charakteru zadania, natomiast pełne zamknięcie kontraktu nastąpiło po dokonaniu wszystkich rozliczeń finansowych.

Wskaźniki ujęte w sprawozdaniu „f – Sprawozdanie z osiągniętych wyników według jednostek wynikowych” przedstawiają stan na zakończenie realizacji PAOW. Dane te były weryfikowane i przez JKP i potwierdzane z jednostkami wdrażającymi jeszcze do końca czerwca 2005 r. dlatego wartości te mogą nieznacznie różnić się od informacji prezentowanych w innych, wcześniej opracowywanych materiałach. Pewne różnice mogą wynikać również z przyjętych innych metod obliczania w innych sprawozdaniach i raportach. Wartości planowane oraz wartości rzeczywiste w sprawozdaniu „f” wprowadzane były w sposób narastający, czyli przedstawiają stan na koniec realizacji PAOW.

3. Sprawozdawczość Finansowa

Bilans otwarcia na Rachunku Specjalnym wynosił 1 kwietnia 2005 r. 2.605.221,94 EUR. Stan Rachunku Specjalnego na 31 sierpnia 2005 r. wynosił 50.146,36 EUR (załącznik 2). Kwota ta zostanie we wrześniu 2005 r. zwrócona do Banku Światowego przy okazji likwidacji Rachunku Specjalnego. Saldo Rachunku Specjalnego w czasie trwania Programu prezentuje poniższy wykres:

Wykres 1: Saldo Rachunku Specjalnego w latach 2000-2005 (w mln EUR)

Od początku kwietnia do końca sierpnia 2005 r. konto Rachunku Specjalnego zostało uzupełnione jeden raz w dniu 4 kwietnia na kwotę 1.550.000,00 EUR. Z powodu mniejszego niż zakładano wykorzystania środków przez województwa w komponencie B2 (rezygnacja z części zaplanowanych robót remontowo-inwestycyjnych), w dniu 20 czerwca dokonano zwrotu środków z Rachunku Specjalnego do Banku Światowego w wysokości 1.250.000,00 EUR.

Łączna kwota środków z Banku Światowego przekazana na Rachunek Specjalny w trakcie trwania Programu wyniosła prawie 116.236.000 EUR.

W okresie sprawozdawczym trzykrotnie podejmowane były środki z Rachunku Specjalnego na Rachunek Rezerwy Celowej Budżetu Państwa, z przeznaczeniem na finansowanie zadań realizowanych przez jednostki uczestniczące w Programie. Terminy, w których następowało zmniejszanie stanu Rachunku Specjalnego wraz z kwotami przeniesionymi na Rezerwę Celową przedstawione zostały w raporcie „11g - Sprawozdanie ze stanu środków na Rachunku Specjalnym Programu”.

Środki Rezerwy Celowej na 1 kwietnia 2005 r. wynosiły 207.435,18 PLN. Łączna kwota wypłacona na Rachunek Rezerwy Celowej Budżetu Państwa w omawianym okresie 2005 r. wyniosła 2.855.075,58 EUR, tj. 11.749.519 PLN. Na rzecz beneficjentów realizujących Program przekazana została kwota 11.957.896 PLN, z czego do wszystkich województw przekazano 9.807.350 PLN. W bieżącym okresie zostały zwrócone środki, otrzymane na

Rachunek Rezerwy Celowej, przez województwa w wysokości 943 PLN, JKP w wysokości 36.751,24 PLN oraz FAPA w wysokości 25.060,79 PLN. Transfer środków w ramach Rezerwy Celowej według komponentów przedstawia się następująco:

• komponent A (MGiP)	101.917,00 PLN
• podkomponent B1 (MGiP)	48.428,00 PLN
• podkomponent B1 (województwa)	89.710,00 PLN
• podkomponent B2 (MENiS)	0,00 PLN
• podkomponent B2 (województwa)	9.717.640,00 PLN
• komponent B3 (MSWiA)	0,00 PLN
• komponent C (województwa)	0,00 PLN
• komponent C (JKP) pomoc techniczna/szkolenia	0,00 PLN
• komponent D (JKP)	1.937.445,97 PLN

Stan środków kredytu na Rezerwie Celowej na 31 sierpnia 2005 r. wynosi 61.813,21 PLN. Na tę kwotę składają się środki zwrócone przez JKP 6 lipca w wysokości 36.751,24 PLN, zaoszczędzone dzięki niższym niż zakładano kosztom obsługi Programu w pierwszym półroczu 2005 r., oraz środki zwrócone przez FAPA w dniu 31 sierpnia w wysokości 25.060,79 PLN, uzyskane ze środków przeznaczonych na pokrycie kosztów audytu PAOW. Szczegółowe obroty finansowe są przedstawione w sprawozdaniu „10g - Sprawozdanie ze stanu środków Rezerwy Celowej Programu”.

Podział wykorzystania środków kredytu na kategorie, zapisane w Umowie Kredytu, przedstawia sprawozdanie „i - Sprawozdanie ze źródeł i wykorzystania środków Programu”. Środki wykazane w bilansie otwarcia wynoszą EUR 2.926,4 tys. (12.364,7 tys. PLN). Na tę wartość wpływ ma (1) dodatnia kwota EUR 243,4 tys. (817,8 tys. PLN) czyli wartość faktur w 100% zapłaconych ze środków własnych jednostek samorządowych-beneficjentów Programu, czyli również z pokryciem części udziału środków kredytu Banku Światowego, (2) dodatnie saldo początkowe JKP: EUR 31,2 tys. (137,0 tys. PLN), (3) środki na Rachunku Rezerwy Celowej: EUR 46,6 tys. (207,4 tys. PLN) oraz (4) środki na Rachunku Specjalnym: EUR 2.605,2 tys. (11.202,5 tys. PLN). Wartość w pozycji „rozbieżności” wynika z faktu, że Rachunek Specjalny jest tylko w EUR i na potrzeby sprawozdania przeliczany jest według kursu średniego. W bieżącym okresie środki kredytu wykorzystane do realizacji zobowiązań wyniosły EUR 3.161,3 tys. (12.850,0 tys. PLN), a udział środków własnych beneficjentów skierowanych na ten cel wyniósł EUR 4.181,1 tys. (16.923,6 tys. PLN). Środki wykazane w bilansie zamknięcia wynoszą EUR 65,2 tys. (266,3 tys. PLN), w tym na Rezerwie Celowej: EUR 15,1 tys. (61,8 tys. PLN) i na Rachunku Specjalnym: EUR 50,1 tys. (204,5 tys. PLN). Zaangażowanie środków (w oparciu o zapłacone w pełni faktury) w stosunku do planu wydatków przewidzianych do końca trwania Programu przedstawia się następująco:

środki kredytu ogółem –	98,79%
w tym według kategorii	
○ towary –	96,30%
○ roboty –	98,62%
○ usługi konsultingowe i szkolenia –	99,85%
○ fundusz reorientacji/przekwalifikowań –	99,19%
○ mikro-pożyczki –	99,79%
○ koszty operacyjne –	97,28%
○ audyt –	96,12%
○ prowizja od kredytu	100,00%
- współfinansowanie środkami polskimi –	100,98%

Wykorzystanie środków Programu według komponentów obrazuje sprawozdanie „j - Sprawozdanie z wykorzystania środków według komponentów”. Najwyższe zaangażowanie środków Programu w stosunku do kwoty ogółem wydatkowanych środków w omawianym okresie 2005 r. wystąpiło w podkomponencie B2 i wyniosło 87,1%, w podkomponencie B1 wskaźnik ten wyniósł 3,1%, w komponentie A – 0,3%, w komponentie D – 9,5%. W komponentach B3 i C nie nastąpiło zaangażowanie środków Programu w badanym okresie. Wykorzystanie ogółem środków kredytu i współfinansowania strony polskiej od początku Programu, w stosunku do planu obejmującego cały okres trwania Programu przekroczyło 100%, a w poszczególnych komponentach kształtuje się następująco:

- komponent A –	99,57 %
- podkomponent B1 –	99,23 %
- podkomponent B2 –	99,80 %
- podkomponent B3 –	99,96 %
- komponent C –	101,02 %
- komponent D –	97,84 %

Przekroczenie wartości 100% wynika z większego udziału środków krajowych oraz częściowo z różnic kursowych.

Tabela 3 Wykorzystanie środków kredytu i współfinansowania strony polskiej (w mln EUR)

Nazwa komponentu	Środki łącznie z wkładem krajowym
A – Mikrokredyty	16,449
B1 – Przekwalifikowanie siły roboczej	31,061
B2 – Edukacja	79,010
B3 – Budowanie potencjału instytucjonalnego administracji lokalnej i regionalnej	9,706
C – Infrastruktura wiejska	118,905
D – Zarządzanie Programem	4,862
Prowizja	1,188
Suma	261,182
Rezerwa Programu	1,371
Suma	262,553

Wykorzystanie środków kredytu w oparciu o wydane decyzje, przedstawione jest w tabeli 4, która zawiera kwoty decyzji na środki kredytu, w porównaniu do limitu środków PAOW po realokacji w ramach kategorii Umowy Kredytowej. Wartości te są skorygowane o zwroty dokonywane w okresach poprzednich. Uwzględniając zapłaconą w 2000 r. prowizję, w wysokości 1% kwoty kredytu, do końca sierpnia 2005 r. wykorzystane zostało 98,98% środków, bez rezerwy przewidzianej w budżecie Programu. Wydatkowanie obejmuje rzeczywiste wykorzystanie środków w latach 2000-2005 z uwzględnieniem zwrotów.

Tabela 4. Wykorzystanie środków z kredytu PAOW (w EUR) na dzień 31.08.2005 r.

Nazwa komponentu	Wykorzystanie narastająco do 31/08/05	Limity po realokacji środków*	% wydatków w stosunku do limitu
A – Mikrokredyty	11 032 877	11 052 000	99,83%
B1 – Przekwalifikowanie siły roboczej	16 275 640	16 391 000	99,30%
B2 – Edukacja	32 067 455	33 082 000	96,93%
B3 – Budowanie potencjału instytucjonalnego administracji lokalnej i regionalnej	8 066 380	8 068 000	99,98%
C – Infrastruktura wiejska	45 560 346	45 560 000	100,00%
D – Zarządzanie Programem	3 167 919	3 225 000	98,23%
Prowizja	1 188 000	1 188 000	100,00%
Suma	117 358 617	118 566 000	98,98
Rezerwa Programu		234 000	
Suma		118 800 000	

* zgodnie z listem Banku Światowego z dnia 4.03.2005 r.

Podsumowanie

Cele Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich zostały zdefiniowane w 1999 r. i odzwierciedlały rzeczywiste potrzeby mieszkańców wsi. Kompleksowo zaprojektowany Program miał w sposób wszechstronny wspomóc zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, stwarzając nowe możliwości pracy i życia. PAOW obejmował powiązane ze sobą i przenikające się zadania dotyczące udzielania mikropożyczek i przekwalifikowania zawodowego, poprawy warunków i poziomu nauczania, wsparcia rozwoju administracji lokalnej, budowy potencjału potrzebnego do wykorzystania przedakcesyjnych i strukturalnych funduszy Unii Europejskiej oraz dotyczące inwestycji infrastrukturalnych.

Realizacja zadań w Programie zakończona została w 2004 r., natomiast rozliczenie finansowe, przedłożenie końcowych raportów, podsumowanie efektów oraz zamknięcie Programu nastąpiło 30 czerwca 2005 r. Wykorzystanie środków wyniosło 117,4 mln EUR, co stanowi 99% wartości kredytu Banku Światowego.

Kluczowym elementem realizacji Programu było zaangażowanie administracji lokalnej i regionalnej i dlatego we wszystkie prowadzone działania włączeni byli przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego. Sukcesem Programu było stworzenie struktury zarządzania, która uwzględniała współpracę różnych jednostek i organizacji. Przedstawiciele władz samorządowych, administracji rządowej oraz organizacji społecznych i gospodarczych weszli w skład Regionalnych Komitetów Sterujących (RKS), które decydowały o realizacji Programu na terenie województwa. Dzięki elastycznym zasadom Programu, RKS miał możliwość wyboru priorytetów w zależności od strategii rozwoju regionalnego i potrzeb województwa, a jego członkowie mieli dokładny przegląd prowadzonych działań. Wielokomponentowa konstrukcja PAOW stwarzała możliwości korzystania w różnym stopniu z elementów Programu, z uwzględnieniem charakteru i specyfiki danego województwa.

Na szczeblu centralnym Program zarządzany był przez Krajowy Komitet Sterujący w skład którego wchodził ministrowie spraw wewnętrznych i administracji, gospodarki i pracy, edukacji narodowej i sportu, finansów, rolnictwa i rozwoju wsi oraz Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, przez co działania różnych resortów były zsynchronizowane i wypracowywane było wspólne podejście do problemu aktywizacji i rozwoju obszarów wiejskich.

Program Aktywizacji Obszarów Wiejskich przyczynił się do zatrudnienia ok. 23.000 beneficjentów, dla których tworzone były miejsca pracy, głównie w małych i średnich przedsiębiorstwach zlokalizowanych na obszarach wiejskich. Pozarolnicze miejsca pracy były tworzone bezpośrednio poprzez działania w ramach programu mikropożyczkowego, reorientacji zawodowej oraz inwestycje infrastrukturalne. Dzięki udzielonym mikropożyczkom i dotacjom powstało ok. 3.000 małych i średnich przedsiębiorstw. W długiej perspektywie czasu, na dalsze powstawanie miejsc pracy oraz kontynuację aktywizacji zawodowej mieszkańców wsi wpłyną zrealizowane inwestycje infrastrukturalne oraz pośrednio działania edukacyjne i szkoleniowe. Efekty realizacji Programu związane z tworzeniem pozarolniczych miejsc pracy, wzrostem dochodów w gminach objętych Programem oraz liczbą utworzonych przedsiębiorstw zostały osiągnięte w warunkach ograniczonych przez sytuację społeczno – ekonomiczną w kraju, w tym spadek inwestycji zagranicznych i krajowych oraz utrzymujące się wysokie bezrobocie. Dlatego sukcesem Programu było nie tylko tworzenie nowych miejsc pracy ale zatrzymanie procesu zwalniania pracowników, głównie przez małe firmy, chociażby poprzez uruchamianie inwestycji których realizacja dała pracę oraz stworzyła lepsze warunki do rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

Ważnym celem PAOW była pomoc administracji publicznej w budowaniu potencjału instytucjonalnego, niezbędnego do uzyskania oraz efektywnego wykorzystywania przedakcesyjnych i strukturalnych funduszy Unii Europejskiej. Dzięki działaniom w PAOW nastąpił znaczny wzrost jakości przygotowywanych dokumentów, odzwierciedlający praktyczny wzrost umiejętności prezentowania swoich potrzeb i oczekiwań. Niewątpliwie ważnym efektem Programu jest stworzony potencjał ludzki i instytucjonalny, szczególnie w urzędach marszałkowskich i w gminach.

Wymiernym rezultatem PAOW były prace inwestycyjne w zakresie infrastruktury wiejskiej czyli budowa i remonty dróg lokalnych, wodociągów, sieci kanalizacyjnych i wysypisk odpadów. Te konkretne inwestycje przyczyniły się do stworzenia lepszych warunków życia mieszkańcom wsi, ale przede wszystkim, do lepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. Bogaty program pomocy technicznej i szkoleń jaki towarzyszył inwestycjom infrastrukturalnym w ramach PAOW zdecydowanie pomógł samorządom lokalnym w wykorzystaniu środków w ramach programu SAPARD. Powołane przez marszałków województw Regionalne Komitety Sterujące, decydujące o wyborze projektów do dofinansowania w ramach PAOW, sprawowały później podobne funkcje w ramach programu SAPARD. Zastosowanie modeli analizy ekonomicznej i finansowej projektów na etapie wnioskowania o dotacje, oparte na wydatkach i wpływach w całym okresie eksploatacji inwestycji, wniosło nową jakość w stosunku do wcześniejszej praktyki.

Istotnym elementem Programu były szkolenia nauczycieli oraz inwestycje prowadzone w podkomponencie edukacyjnym. Prace inwestycyjne doprowadziły do poprawy stanu budynków i świetlic szkolnych oraz lepszego ich wyposażenia w pomoce dydaktyczne. Efekty działań będą widoczne w długim okresie dzięki ogólnemu podniesieniu poziomu nauczania w szkołach wiejskich.

Program przyczynił się do pełniejszego korzystania w gminach wiejskich z najważniejszego obecnie narzędzia komunikacji i zdobywania informacji jakim jest internet. Komunikacja pomiędzy jednostkami wdrożeniowymi oraz z beneficjentami dokonywała się w dużej mierze poprzez pocztę elektroniczną oraz informacje zamieszczane na stronach www. PAOW był jednym z pierwszych programów, w którym wprowadzona została możliwość składania wniosków poprzez pocztę elektroniczną. Podobnych, trudno wymiernych osiągnięć Programu jest znacznie więcej niż wynika to z liczb, i tu należy zaliczyć np. system „dobrych praktyk”, transferowanych do wdrażania innych programów, lub też zalecanych do stosowania na bazie doświadczeń PAOW.

Podsumowanie wszystkich korzyści wynikających z wielosektorowego charakteru PAOW, dokonywane jest w różnych materiałach przygotowywanych na zakończenie Programu, natomiast należy podkreślić iż ogólnym efektem Programu jest budowanie nowej jakości współpracy samorządów lokalnych i regionalnych oraz administracji rządowej w zakresie efektywnego sposobu zarządzania i wykorzystania środków przeznaczonych na społeczną i zawodową aktywizację wsi.

Andrzej Hałasiewicz
Zastępca Dyrektora FAPA